

hec omnino petitio fuit, sed apud Ruizium major omnibus, ut est in oraculis, veritas fuit. Rescripsit, habere se gratias Regi, quas nunquam posset referre pro ea, quam de se haberet, opinione, proque promissis, que sibi auro gemisque essent pretiosiora. Cæterum neque his, neque quibus demum cum que aliis a veritatis, quam unice adamaret, semita ne latum quidem unguem deflexurum; ac ne suspensum diutius Regem haberet, videri sibi cives cogi non posse. Idem, l. IV, c. ix, n. 5.

Nimirum alte menti Ruizius inscripserat saluberrimum monitum Salomonis: « Misericordia et veritas te non deserant, circumda eas gutturi tuo, et describe in tabulis cordis tui, et invenies gratiam et disciplinam bonam eorum Deo et hominibus. PROV. c. III, 3.

FACTUM LVIII.

Victoria sui generosa.

Neapoli puella nobilis et prædive ab adulescente paris nobilitatis in conjugem petebatur, et jam in id consenserat utrimque parentes, et pro connubialibus pactis communiter stabilendis in aliquod conclave convenerant; cum puella in suo cubiculo ante pendente e cruce Christum prostrata, altioribus cogitationibus agitari cepit, et divitiis flammis accendi; Quid, aiebat, quid ego, Jesu Filii Dei, et hominum amator? Sicine, dum tu carnem tuam innocentissimam tam atrociter tractas, ego voluptates, licet n conjugio licitas, consecutor? Sicine, dum tu vulneribus et sanguine deformaris, ego formæ excolende, ego gemmis et monilibus ornando corpori operam dabo? Non fiet. Et continuo sibi comam rescindit, eaque ad pedes crucifixi appensa, illam ipsam effligiem manu gerens, e cubiculo egreditur, et ad conclave, in quod omnes convenerant, se confert; ibi ad matrem conversa: Non est, inquit, domina, quod de conjugio meo ulterius agatis; ecce sponsus iste meus est; quem elegi, et cujus pedibus crines meos ut archas appendi. Mira hic inter omnes turbatio, admirantur aliqui, fremunt et indignantur alii; sed tamen penes Christum, novamque ejus sponsam stetit victoria. Audierat videlicet intus Christum dicentem, quod olim visibiliter conspectus virgini sponsum terrestrem eligenti dixerat: « Me accipe, qui sum formosus, dulcis, generosus. » PENNEQUIN. p. II, c. XVI, n. 12.

FACTUM LIX.

Victoria sui heroice sanguinea.

Joannes Baptista Faentinus, Capucinus, ferocior, quam credi possit, natura ingenioque, ac diuturna gladiatorum consuetudine oppido efferatus, ut se tandem respexit ardentissimis animis Capucinorum ardam, ac perdifficilem vivendi, suique vincendi rationem, inter ipsa renascentis familie initia secutus, admirabili quadam contentione sese ad omnem perturbationum victoriam exercebat. Nec moderatores deerant, duriora imperando, et verbis castigando. Ad que ille, quamvis animo commotior, continebat se nihilominus, iramque habebat in potestate; que tamen ita efferbuit, ut violentius prohibita, ferventem jam nimum sanguinem, raptâ pectoris vena, magno impetu profunderet. Tum Joannes Baptista in templum se raptim conjiciens, ut erat eruentis, ante Christi in crucem acti signum se abiecit, atque exclamavit: « En meum sanguinem, Domine. » Exprobrantis hæc vox videbatur, cui Dominus, conversa ad lateris vulnus dextera eas reddidit: « Vide, quælia, et ego passus tui causa olim fuim. » Sic nimirum sentire non debet vulnera sua miles Christi, dum ducis sui vulnera et sanguinem intuebatur. RHO. l. VII, c. VIII, n. 45.

FACTUM IX.

Vota heroica Deo oblata.

Joannes Falco, e Soc. Jesu, voto spondit Deo, se nunquam suo sensui in cibo et potu obsecuturum, sed soli necessitati. Joannes le Pessier voto conceptis verbis se obstrinxit nihil se acturum unquam, quod divine gratiæ repugnaret, imo acturum semper, quidquid ex majore Dei gloria futurum erat. Ludovicus de Ponte, ex eadem Societate, vigesimo ante obitum anno, votum concepit, nullum se animo deliberalo peccatum, quantumvis leve admissurum. Et eo tempore nihil in eo notari potuit, quod constaret esse capax reprehensionis. *Ex Bibl. Societ.*

Quis ergo miretur, tam liberalem erga hos in gratis suis communicandis fuisse Deum tanta eorum liberalitate provocatum? Zelosus honoris sui est Deus; liberalitate se vinci non patitur.

CATALOGUS Scriptorum Asceticorum præcipuorum.

Vide ad calcem tomii primi.

sam, sed ad accipiendum apertam. INNOC. de vili condit. hum.

Quod præcedenti testimonio Innocentii, et quotidiana experientia patet.

Erga pauperes et miseros cor obduratum gerere. Quia, ut S. Thomas loquitur, cor avari non emollitur, ut de divitiis subveniat miseris. S. THOM. II, q. cxviii, art. 8.

AVARITIA.

QUOD ESSENTIAM.

DEFINITIO. — Est inordinatus habendi appetitus, juxta S. Thomam, sed quia ut sic etiam superbiæ, aliisque vitiiis, conveniret hæc definitio, ideo rectius ab eodem definitur inordinatus divitiarum appetitus. Unde quia divitiæ plerumque in argento consistunt, Græci avaritiam *πλεζυπλοειν* dixerunt. C. II, qu. III, 6, n. 1.

Divisio. — Dividitur in duas species, quarum prior inhiat alienis bonis immoderate cumulandis, posterior propriis bonis ultra rationis præscriptam refinendis; nam ut S. Augustinus bene advertit, avarus non solum est qui rapit aliena, sed etiam qui cupide servat sua. S. AUG. in ser. quodam.

ACTUS. — *Nimiam de divitiis astutiam concipere.* Nam, ut S. Augustinus ait: Avari frui volunt nummo, uti autem Deo, quoniam nummum non propter Deum intendunt, sed Deum propter nummum colunt. S. AUG. lib. XXI de Civ. cap. xxv.

Assiduum desiderium divitiarum in pectore fovere. Uti S. Apostolus insinuavit dicens: Qui volunt divites fieri incidunt in tentationem et laqueum diaboli, et desideria multa, inutilia et nociva, que mergunt homines in interitum. I THIM. VI, 9.

Superfluas curas et sollicitudines de divitiis congregandis suscipere. Unde divitiæ Pharaoni comparantur, quia cum eodem dicunt: Vacant et vocebantur dicentes: Eamus, et sacrificemus Deo nostro. Opprimantur operibus, et explent eam, ut non acquiescant verbis mendacibus. EXON. v. 9.

Varias artes, modisque illicitis excogitare ad divitiis acquirendas. De quibus S. Gregorius loentus est dicens: De avaritia, proditio, fraus, fallacia, perjuria, inquietudo et violentia oriuntur. S. GREGOR. I. XXXI Mor. c. xxxi.

Negare aliis debitam mercem, victum, aut debitorum solutionem. De quo actu Innocentius ait: Avarus largus in alieno, sed parvus in proprio, gulam evacuat, ut aream adimpleat; corpus extenuat, ut lucrium extendat; manum habet ad dandum collectam, sed ad recipiendum porrectam; ad dandum clau-

QUALITAS. — Infernus et perditio nunquam impletur; similiter oculi hominum insatiabiles. PROV. xxv, 20.

Avaro nihil est scelestius. ECL. x, 9.

Omnes in viam suam declinaverunt, unusquisque ad avaritiam suam a summo usque ad novissimum. ISAAE lvi, 11.

Avaritia hec nominetur in vobis, sicut decet sanctos. EPH. v, 3.

Nec erigas oculos tuos ad opes, quas non potes habere, quia facient sibi pennas quasi aquilæ, et volabunt in cœlum. PROV. xxiii, 5.

Divitiæ si affluant, nolite cor apponere. PSAL. lxi, 11.

Videte, et caveate ad omni avaritia; quia non in abundantia cujusquam vita ejus est, ex his, que possidet. LUC. xxi, 15.

Quid nobis profuit superbia, aut divitiarum jactantia quid contulit nobis? Transierunt omnia tanquam umbra. SAP. v, 8.

FUGA. — Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra, ubi furas effodiunt, et furantur, ubi serugo et tinea demolitur. MARC. vi, 19.

Divitiis hujus sæculi præcipe, non sublime sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo. I THIM. vi, 17.

Nihil inutilius in hunc mundum, haud dubium quia nec auferre quid possumus: habentes autem alimenta, et quibus tegamur, his contenti simus. Ibd. 8.

Sint mores sine avaritia, contenti presentibus. HEBR. xii, 3.

Viro cupido et tenaci sine ratione est substantia, et homini livido ad quid aurum? ECL. xiv, 3.

DAMNUM. — Conturbat domum suam, qui seclatur avaritiam. PROV. xv, 27.

Avari regnum Dei non possidebunt. I COR. vi, 10.

Ubi sunt, qui thesaurizant argentum et aurum, in quo confidunt homines? Ad in-

ros descenderunt, et alii loco eorum surrexerunt. BARUCH. III, 19.

Nihil est iniquius, quam amare pecuniam; hic enim animam suam venalem habet. ECCL. X, 10.

Ve ei, qui multiplicat non sua. Usquequo aggravat contra se densum lutum? Numquid non repente consurgit, qui mordeant te, et suscitabuntur laerantes te, et eris in rapinam eis? HABAC. II, 6.

O mors, quam amara est memoria sua homini pacem habenti in substantia sua. ECCL. XII, 1.

Hoc scitote intelligentes, quod omnis fornicator, aut immundus, aut avarus, quod est idolorum servitus, non habet hæreditatem in regno Christi et Dei. EPH. V, 5.

Agite nunc divites, plorate ululantes super miseris vestris, quæ advenient vobis. Divitiæ vestræ putrefactæ sunt, et vestimenta vestra timeis obnoxia facta sunt. Aurum et argentum vestrum æruginè vitiatum est, et ærugo eorum in testimonium vobis erit, et exedit carnes vestras sicut ignis. Thesaurizastis vobis iram in novissimis diebus. JAC. V, 3.

Facilius est camelum transire per foramen acus, quam divitem intrare in regnum colorum. MATT. XIX, 24.

Vir, qui festinat ditari, et aliis invidet, ignorat, quod egestas superveniet ei. PROV. XXVIII, 22.

EX SS. PATRIBUS ET DOCTORIBUS.

QUALITAS. — Avarus vir inferno similis est. Infernus enim, quanto scilicet devoraverit, nunquam dicit: Satis est. Sic etsi omnes thesauri confluerint in avarum. S. AUG. in *Epist. ad comit.*

Inflammatur ludus avaritia, et non extinguitur. Quasi græco quosdam cupiditatis habet; et quo plures ascenderit, eo ad altiora festinat, unde fit gravis ruina lapsuro. S. AMBR. de *Noboth.*

Cum cætera vitia senescente homine senescant, sola avaritia juvenescit. S. HIERON. in *Serm.*

Avaro tam deest, quod habet, quam quod non habet; quia aut non habita concupiscit, ut habeat, aut habita metuit, ne amittat. Et dum in adversis sperat prospera, in prosperis timet adversa, hinc illicque quasi quibusdam fluctibus volvitur. *Ibidem.*

Nihil aliud est avarus, quam bursa Principum, cellarium latronum, rixa parentum, sibilus hominum. *Ibidem.*

Avarus nec patientibus compatitur, nec miseris subvenit, vel miseretur, sed offendit Deum, offendit proximum, offendit seipsum; nam Deo detinet debita, proximo denegat necessaria, sibi subtrahit opportuna: Deo ingratus, proximo impius, sibi crudelis. INNOC. de *Vil. cond. lum.*

Avarus antequam lucratur, seipsum perdit, et antequam aliquid capiat capitur. AUGUST. in *Epist.*

Non solum avarus est, qui rapit aliena, sed ille avarus est qui cupide servat sua. *Ibidem.*

Avarus Deus nummus est. ANSELM. *super Epist. ad Ephes.*

Pecatum avaritiæ mentem, quam infecerit, ita gravem reddit, ut ad appetenda sublimia attolli non possit. GREG. XIV *Moral.*

Mens avari, quæ prius ex abundantia requiem quaesierat, postea ad custodiam gravius laborat. *Ibidem.*

Liberalitate vitia teguntur, nudantur avaritia. AUG. in *I. Confess.*

FECA. — Filii Adam, genus avarum et ambitiosum, audite: Quid vobis cum terrenis divitiis, et gloria temporalis, quæ nec vere, nec vestre sunt? Aurum et argentum nonne terra est, rubra et alba, quam solus hominum error facit, aut magis reputat pretiosam? S. BERN. V, ser. IV de *Adven.*

Nec luto melius aurum esse cogitemus, materie namque pretium non ex natura est, sed ex opinione nostra; si quis enim diligenter inquireret, multo magis auro ferrum necessarium; et quid dico auri et ferri comparationem? Hi enim vulgares lapides magis necessarii sunt, quam pretiosi, nam ex his nihil utile fieri potest; illis vero domus, et muri, et urbes constructæ sunt: tu vero mihi demonstra, quæ de margaritis utilitas istis, quin imo quod non inde fiat damnus? Etenim ut tu feras unionem unum, innumeri pauperes fame premuntur. S. CHRYS. ho. XXI *ad Popul.*

Quamprimum Apostoli verbum pietatis seminare cœperunt, annumerata sunt eis statim tria millia, *eratque ipsorum omnium cor et anima una.* Et quis tante concordie auctor? Quod illud charitatis vinculum? Opum contemptus; nullas enim ipsorum dicebat suum aliquid esse ex his, quæ possidebant, sed erant ipsis omnia communia

omnia enim bona statim proveniunt, ubi malorum radix, avaritiam dico, sublata fuerit, jam frivola illa verba, *meum et tuum*, quæ tot bella mundo invexerunt, ex sancta illa Ecclesia erant exterminata, inhabitabaturque non aliter terra, quam ab Angelis cœlum. Idem t. V, ser. XXI.

Quotidie ille (Judas) cum eo erat, qui non habebat, ubi caput reclinaret, et quotidie verbis et operibus instituebatur, ut non argentum, non aurum, non duas tunicas habere vellet, et tamen reprimere se non potuit; quomodo igitur tu speras absque magna cura et diligenti studio contagionem hujus morbi effugere? Idem, hom. LXXXIII in *Matth.*

Admonere vos volo, ut relinquatis omnia, sed non presumo. Quia vero, quisquis in hoc sæculo vivit, bonis hujus terræ pro ratione status sui indiget, quoniam hæc in re consilio nobis utendum erit? Sic tenete quæ hujus mundi sunt, ut per ea non teneamini in mundo. S. GREG. ap. MANSI, tr. VIII, disc. X, n. 7.

TURPITUDO. — Hoc loco, et animo prorsus toto perhorrescamus, et corpore, intelligentes istud quod Christum dixisse memoravimus, ex adverso scilicet Deum, aurumque consistere et componi: si igitur istud sono quoque sermonis horribile est, quanto est horribilius, cum ipsis operibus tyrannus auri Dei timori præfertur? S. CHRYS. hom. XXXIII in *Matth.*

Cum quis opes iniquis artibus collegit, atque hinc sibi robur et potentiam conciliari censet, similis est agroto, in morbi abundantia sanitatem sitam esse statuenti, S. JOAN. DAMAS. I, III, cap. LIV.

Nulla sane putredo vulneris, inquit S. Damianus, in Dei naribus intolerabilius fetet, quam stereus avaritiæ, et cupidus quisque, dum sordentis pecuniæ quæstus accumulat, vertens excedram in latrinam, quasi molèm stercoreis coærvat. S. PETRUS DAM. I, II, ep. II.

DAMNUM. — An non vane etiam ille conturbatur, qui summo labore coærvat, quod nesciat, cui hæredi relinquat? Sæpe, quod avarus summa congestis sollicitudine, præcipiti effusione dilapidat hæres luxuriosus, et diu quaesita turpis helluo, presentium cæcus, futuri improvidus, quadam absorbet voragine. S. AMB. I, II *Offic.* cap. XLIX.

Quibus argenti et auri maximum pondus, hos etiam inter divitias suas trepidos cogita

tionis interna sollicitudo disruiat, ne prædo vastet, ne percussor infestet, ne inimica eujusque locupletioris invidia calumniosus litibus inquietet, non cibus securo somnuse contingit. Suspirat ille in convivio, licet bibat in gemma, et alto epuit marcidum corpus thoris mollior et cum semis condiderit, vigilat in pluma, nec intelligit miser speciosa sibi esse supplicia, auro se illigatum teneri, et possideri magis, quam possidere divitias atque opes. S. CYPR. ep. II, *ad Donat.*

Aurum est monarcha in imperio, imperator in campis, arbiter in litigiis, cotes ferri, flammarum fomes, scopulus fidelitatis, affectum tyrannus, magnes curarum, fortissimarum expugnatorem urbium, debellator regnorum, mundi triumphator. Aurum est, quod innocentissimas corrumpit animas, acutissimas excæcat oculos pupillas, justissimas manus calenis constringit, generosissimas sibi corda subjugat. Anonym. apud MANSI, disc. XV, n. 7.

Æstimato malo pondere peccatorum, levius videtur alicui peccare avarum, quam idololatram; sed non mediocriter errat; non enim gravius peccat, qui duo grana thuris proicit super altare Mercurii, quam qui pecuniam avare, cupide, et inutiliter servat, et congregat. Ridiculum videtur, quod aliquis judicetur idololatram, quia duo grana thuris offert creature, quæ debuit Deo offerre; et ille non judicetur idololatram, qui totum servitium vite suæ offert creature? S. HIER. ep. *ad Rustic.*

Cæca est avaritia, sed diversis fraudum oculata ingenis, non videt quæ divinitatis sunt, sed cogitat quæ cupiditatis sunt. S. CYPR. de *Ord. doct.*

Avarus propinquus est odiosus, famulis gravis, amicis inutilis, exteris difficilis et vix affabilis, vicinis molestus, uxori malus contubernalis, liberorum parens atque sordidus educator, sui ipsius malignus curator, noctu interdumque sollicitus et cogitabundus. S. ASTERUS I, de *Avar.*

Non est in illo corde justitiæ vestigium, in quo sibi avaritia fecit habitaculum. S. LEO ser. IX de *Pas.*

Avarus est animarum laqueus, mortis hamus, peccati esca, belli materia; propter opes propinqui, cognati naturam negant, fratres inter se digladiantur, loca deserta grassatoribus, mare piratis, civitates calumniatoribus replentur. Quis mendacii pater est? Quis falsæ accusationis minister? Quis

perjurii genitor? Nonne divitiarum, ac circa divitias studium? S. BASIL. hom. vii in *Divit. avar.*

Derelinquitur ampliata possessio, et quamvis sit in altioris potestatem transfusa, testimonium tamen tui sceleris servatura; apud alium facultatum tuarum pompa residet, et tecum poena migravit; stultitiæ genus est, aliis fecisse lucrum, et sibi parasse supplicium. S. VALER. lib. X, de *Avar.*

Sunt laquei (divitiarum) male acquirendo per fenus et rapinam, furtum, fraudem; servando sunt laquei immisericordiæ et impietatis, timoris mundani, superbiæ, et perverse confidentiæ; in amittendo sunt laquei desperationis, invidia, iræ, odii. HUGO CARDIN. in 1 *Tim.*

Quis sapiens dubitet, cupiditatem fontem esse omnium malorum, radicem scelerum, culpam fomentem, et propter quam nec terra, nec maria, nec ullus omnino locus aut secure inhabitatur, aut sine pavore transitur? Hujus concupiscentiæ causa, prædones in fluctibus, in itineribus latrones, in vicis et urbibus fures; propter hanc circumventiones, rapinæ, mendaciæ, perjurii, falsa testimonia, fraudes, impietates; hujus causa innocentium sanguine quotidie terra polluitur, spoliatur pauper, miser opprimitur, nec viduus, aut orphanus parcitur; propter hanc omnibus pene momenti lex divina contemnitur. Hujus causa nonnumquam expugnantur pudor, castitas vincitur, et per illicitas voluptates impudens libido vagatur; per hanc sepe parricidia partim votis, partim operibus perpetrantur. SIXTUS TERTIUS, lib. de *Divit.*

Videmus, quod per divitias homo acquirit facultatem perpetrandi quodcumque peccatum, et adhibendi desiderium cujuscumque peccati, eo quod ad habenda quæcumque temporalia bona potest homo per pecuniam juvari. Juxta illud Eccl. x. «Pecunie obediunt omnia.» S. THOM. I, II, q. LIV, n. 1.

Aurum nemo tutum habet, nisi qui semper abscondit in perniciem domini; fulget, per tenebras queritur, per tenebras custoditur. Aurum, amanti se, nihil de sua possessione permittit, refundens ei reatum suum, cui usum suum negat, gravis acquisitio, ærumnosa possessio. S. AUG. s. x, in *Divit. avar.*

Reginam illam vitiorum prociacium avaritiam fuge (o Cancellarie) cui cuncta crimina detestabili devotione famulantur; que dum

pectus hominis ingressa fuerit, gregatim quoque maledicas cohortes admittit. Ferri non potest recepta, quia nescit esse solitaria, agmen habet blandissimum; arma suscipit ex talentis, et per dulcedinem superat, quos amara deceptio captivat. CASSIODORUS, lib. XII, ep. 1.

Dum Christus, Luc. XVI, dicit: «Homo quidam,» et nomen non exprimit, significare voluit, quod dives ille ignorabatur in Paradiso, ubi stabat Christus; quia in Paradiso ignoratur nomen avari amatoris mundi et divitiarum, plus quam Dei: «Amen dico vobis: Nescio vos.» Sed Lazarus pauper, Paulus Apostolus, et similes bene cognoscuntur in Paradiso. S. BERNARDINUS, t. IV, serm. XVI, p. 1.

Hoc interest inter mortem divitis et pauperis, quod inter accipitris et gallinæ. In vivis accipiter blande habetur et fertur in manibus, gallina contemptim habetur, et alitur. At in morte accipiter abijcit in fmetum; gallina vero grata et accepta in herili mensa et stomacho ponitur, et fit caro et sanguis domini sui. Idem. p. 3.

Cum avaritia alicui dominatur, subjectus malis omnibus demonstratur, quia de avaritia mala omnia et peccatorum omnium spinæ oriuntur. S. AUG. De *Lib. Arbit.*

Que est ista aviditas concupiscentiæ, cum et ipse belluæ habeant modum? Tunc enim rapiunt, quando esuriunt; parcunt vero præde, cum sentiunt satietatem. Insatiabilis est sola avaritia divitum. Semper rapit, et numquam satiatur; nec Deum timet, nec hominem reveretur, nec patri pareit, nec matrem cognoscit, nec fratri obtemperat, nec amico fidem servat. Viduam opprimit, pupillum invadit, liberos in servitium revocat, testimonium falsum profert, res mortui occupantur. Que est illa animarum insaniam, amittere vitam, appetere mortem, acquirere aurum, et perdere cœlum? Idem de *Verbo Domini.*

Avarus hic ardet æstu concupiscentiæ, ac multiplici cura custodie, et postmodum ardebit igne gehennæ. Si potentiorem videt, timet raptorem; si inferiorem, timet furem. Infelix tanta palitur, quanta pati timet. S. GREG. in *Hom.*

Divitarum amor insatiabilis longe amplius torquet animam, quam refrigeret usu suo, quarum acquisitio quidem laboris, possessio timoris, amissio plena doloris inventur. S. BERN. in ser. quodam.

Qui pecunia servit, et presentibus com-

pedibus constringitur, et futuris paratur. S. CHRYS. hom. super *Matth.*

Beatus ille, qui post illa non abiit, que possessa onerant, amata inquinant, amissa cruciant. S. BERN. ep. ciii.

Cupiditas est transgressionis mater, magistra nocendi, principia iniquitatis, auriga malitiæ, sciarius virtutum, seditionis origo, fovea scandalorum. S. BASIL. hom. in *Avar.*

Avaro pecuniæ vilis est omnis affectio, et anima lucri cupida etiam pro exiguo perire non metuit; nullumque est justitiæ in illo corde vestigium, in quo sibi avaritia fecit habitaculum. S. LEO in *Serm.*

Avarus parricidalis animo, aut patris vitam inerepat, aut matris mortem expectat; nam quisquis parentalis mortis expectatione animam pascit, parricidalis crimine in hereditate succedit. S. VALERIANUS h. xx.

Usque ad mortem amor lucri se ingerit, nec vita Salvatoris questus desiderium parcat. S. CYPRIAN. ser. de *Jejunio.*

Multi hodie Jude scelus, quod Dominum ac Magistrum, Deumque suum pecunia vendiderit, velut immane et nefarium exhorrent, nec tamen cavent; nam cum pro muneribus falsum contra quemque dant testimonium, profecto quia veritatem pro pecunia negant, Deum, qui veritas est, pro pecunia vendunt.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI.

Vanitas est, divitias perituras quærere, et in illis sperare. Vanitas est, diligere, quod cum omni celeritate transit, et illic non festinare, ubi semperiternum gaudium manet. Lib. I, c. 1, § 4.

Superbus et avarus numquam quiescunt. Pauper et humilis spiritu in multitudine pacis conversantur. Lib. I, c. vi, § 4.

Noli concupiscere, quod non licet habere. Juvat enim non quælibet res adepta vel multiplicata exterius, sed potius contempta et præcisa ex corde radicitus. Lib. III, cap. XXI, § 3.

Tene breve et consummatum verbum: Dimitte omnia, et invenies omnia. Relinque cupidinem, et invenies requiem. Lib. III, c. XXXII, § 3.

EXEMPLA SACRA ET CATHOLICA.

QUALITAS. — Judas Iscariotes tantopere ab avaritia occupatus et excecatus est, ut

propriam suam Magistrum, summumque Benefactorem vendere non dubitavit. MATTH. XXVI.

Avarus quidam moriturus copiosis lacrymis id unum deplorabat, quod divitias suas deserere, aliisque relinquere cogereetur. *Spec. Eccl.* dist. XIV, ex. viii.

Alius quidam, cum subita morte extinctus esset, ideoque amici mortis causam indagaturi corpus aperire jussissent, nullum eor habere deprehensus est; sed illud postea in cista pecuniarum inventum est, ubi Diabolus specie Draconis super illud sedebat, et in varias partes discernebat. S. PROSP. I. de *Dono timoris.*

In Belgio erat vir quidam, qui filio centena aureorum millia pro hereditate relinquebat, et tamen ipse senilem crusto panis et casei onustus supra viginti milliarum pedes conficiebat. Cumque ad hospitium divertisset, prolatis suis frustulis solummodo medium cerevisiæ poculum requirebat. TOLLENIUS in *Spec. Eccl.* ser. vi, p. 113.

Quidam collectis multis, ut eos servaret, in commune valetudinarium inter pauperes recipi petiit, ibique pulmentis et olusculis victivavit. STRENGELIUS t. III, de *Jud.* c. vii, num. 4.

Alius quidam brevissimus in agrum proficiscens, panes diviores urbe delectos numerare solebat, ut pro numero panis æstimaretur quot dies in agro futurus esset. Panis unus singulis diebus deputabatur, qui tenacem vix satiare posset. Conquestus etiam, si quid ovum ei apponebatur, quod pulvis fuisset occisus. S. AMBROS. I. de *Naboth.* c. iv.

Novi Fratrem, ait S. Bernardinus, qui a cognatis ejusdam divitis rogabatur, ut in extremis posito penitentiam suaderet. Nam triginta annos non fuit confessus. Adit, hortatur. At æger: Quale nunc, ait, est pretium piperis? Centenarius lana quantum valet? Suntne reversæ naves? Multumne secechari est in mundanis venale? quidquid Frater ille dependentiæ, et misericordiæ Dei loqueretur. Cum vero semper æger ea repeteret, que sanus tractabat, Frater ille serio in extremis positum hortabatur; at ille voce magna respondit: Non possum, non possum, non possum! et sic infelix obiit. S. BERN. s. XXXII, a. 2, c. II.

Quidam dives portari ad se jussit opes, et thesaurum suum, quos tristi ore alloquens: O denarii mei, ait, o thesauri mei! in mo-

rior; iuvate me, queso, iuvate me, denarii mei! Relinquamne vos, dilecti denarii mei? Tangebatur eos, palpabat, osculabatur, amplectebatur, lamentabatur: Denarii mei! Heu, denarii mei! Demum accepto argenteo calice, in illud quasi rabidis morsibus stringens, cum diabolus expiravit. Idem. ser. xiv, art. 13, cap. III.

Quidam vir nobilis moriturus exclamavit: O Domine, quam contemnendus est mundus iste! Ecce ego, qui tot habeo ares et hospitia ad divertendum, et tamen nescio, quorsum ire debeam, aut quis mihi hospitium præbiturus sit. Ibidem art. 2, c. 1.

S. Bernardinus de avaro quodam, civitatis Ariminensis incola refert, quod ex ingenti tritici coacervata quantitate, in magna annonæ caritate, nec quicquam in usus publicos distrahere aut vendere volens, caritatem præsentem vehementer adauxerit, adeo ut unus tritici modius 40 solidis venderetur. Et licet tunc etiam pro simili pretio tritici ab eo postuleretur annonæ, se tamen triticum venale habere pertinaciter negavit, quippe qui illud eo usque conservare decreverat, donec pretium ad 50 solidos ascenderet, ideoque ne quis eum ad venditionem sollicitaret, relicta civitate ad villam quandam se receperat, ne domi reperiri posset; interea tamen quotidie ab iis, qui Arimino venientes illac transibant, curans frumenti pretium sollicitè exquirebat, et audiens, quod pretium esset carius, fingebat compati pauperibus ore, sed corde gaudebat. Accidit autem, inquit idem Sanctus Pater, quod duo mercatores, qui ingentem in Apulia frumenti provisionem sibi compararant, magnam quandam navim frumento plenam ad sublevandum populi Ariminensis in dictæ civitatis portum advexerint, et quemlibet frumenti modium pro tribus solidis cum dimidio passim omnibus venum exposuerint, quod cum in tota illa civitate et in cunctis locis finitimis immotisset, occurrerunt omnes, domibusque suis de sufficienti mox annonæ prospexerunt, festivique, et gloriam in excelsis Deo decantantes, domum rediere. Cumque avarus ille asinos frumentis onustos plurimos villam suam videret transeuntes, reique totius eventum ex variorum relationibus intellexisset, stupefactus voce magna exclamavit: Vae mihi, tres solidos cum dimidio! Heu mihi, tres solidos cum dimidio! Cumque ab obviis salutaretur amicis et notis, hoc solum respondebat! Tres solidos

eum dimidio! Nec quicquam aliud occurrebat dicendum, præterquam: Tres solidos cum dimidio! Hisce verbis salutabat uxorem, filios, servos. Qui cum ab hoc proposito divertere cupiebant, aliud nihil ab eo torquere poterant, quam verba illa: Tres solidos cum dimidio! Tandem sano corpore lecto se commisit; uxor morbum suspecta, medicum accersivit, qui nullum aliud verbum ab eo obtinere potuit, præterquam quod identidem ingeminabat: Tres solidos cum dimidio! Sic dicendo prædolere crepavit, et diabolus ejus animam asportavit, inquit præfatus Sanctus Pater. S. BEAT. tom. IV, ser. xxvi, p. 3.

FIGA. — Constantia, Constantini Maximi Augusti filia, et Galli Cæsaris, qui in ordine regabat, conjux, Clematium Alexandrinum virum innocentem indiciæ causa interficij jussit; geminato enim monili corrupta a Clematij socio, generi mortem ei vendidit, quem invisum socio habebat, quia vir probus stupri ab ea interpellatus tanta turpitudine abstinerat, ejus rei quoties mentionem fieri contingeret, haud facile diducabatur, quid potentius existimari debeat, effrena in eum Climatij socio libido, an Clematij honestas, aut rapacis Constantiæ avaritia. BAPT. Ful. I. IX.

Constans III, Phocæ Imperatoris ex Constantino majore natu filio nepos; ex Græcia ad urbem Romam profectus, omnibus sacris profanisque locis spoliatis, quinque diebus, quibus in ea urbe mansit, tantum statuarum ac reliquorum ornamentorum inde abstulit, quantum antea ex magno numero omnes barbari, qui urbem Romam diripuerunt, non abstulerant; adeoque acerbe populos imperio parentes, atque non in postremis Siculos gravibus tributis pressit, ut nulli vendere filios cogerebantur, adeo a primis principibus degeneravit, qui non solum ornare studebant urbem Romam, verum etiam victui necessaria populo, atque insuper pecuniam large præbebant, id gloriæ ex donationibus querentes, quod in rapiendo Constans sibi proposuerat. Cæterum cum in Sicilia a militibus suis interfectus esset, Saraceni, qui per id tempus in Sicilia Panormum urbem occupant, in African omnes Constantis rapinas delexerunt. Cui id contigit quod plerumque avaris solet, ut opum, quas rapinis congesterunt, hi possessores fiant, quos minime arbitrabantur, ac penes raptorem avarumque infamia ac crimen maneat; cum illi

recto Dei judicio rapinam commodo ac voluptate perfruatur. Ibidem.

Dum S. Franciscus una cum sodali suo, e civitate Bariensi in Apulia discessisset, ingens quoddam in via publica repererunt bene sartum marsupium, quod cum auro argenteoque refertum a socio ejus crederetur, is Sancto Patriarchæ magnam fecit instantiam, licentiamque sibi ab eo dari poposcit illam aperiendi, et quid intus lateret studiosius examinandi. Sanctus autem vir Dei, utpote a Deo in hoc casu specialiter illuminatus, fraudulenti serpentis artificium et dolum subito detexit, cui tamen bonus ille Frater, genuinam in loculis pecuniam asservari arbitratus, minime acquievit, dolendum esse dixit, quod pauperes neglecta illa pecunia defrauderentur, quæ alias in magnum illorum subsidium erogari potuisset. Tunc Sanctus ille Patriarcha, una cum socio, ut turbatum solalis sui animum non nihil componeret, dæmonisque fraudem perspicue magis eidem detegeret, retrogressi sunt ad locum, in quo loculos jacere viderant; factaque ab utroque oratione, Sanctus vir Dei socio suo, ut marsupium aperiat, et perscriget, imperare cepit: oratione premissa jubet socio illum levare. Tremefactus Frater obstupuit, diabolicum jam præsentis monstrum, propter obedientiam tamen mandatum, dubietatem abigens cordis, manum extendit ad bursam, et ecce serpens non modicus de bursa exsilens, simulque cum ipsa subito evanescebat, diabolicam deceptionem Fratri monstravit. Tunc S. Franciscus hanc sanctitate personæ suæ dignam protulit sententiam: Pecunia servis Dei, o Frater, nihil aliud est, quam diabolus et coluber venenosus. S. BONAV. in Vita S. Franc. c. vii, p. 5.

Idem quoque S. Antonio Magno accidisse legitur; dum enim is perfectionis viam ingressus, tanquam destinatus a Deo eremitam anachoretarumque Patriarcha in vastam solitudinem iter ageret, demon ut a via cepta eum diverteret, atque a sanctis propositis revocaret, quid fecit? Vas ingens argentum in mediam viam abiecit, ut Antonius illac transiret, vas illud intuens inescaretur, et velut altera Atalanta in cepto cursu sisteret. Antonius autem ad dictum locum veniens, viso dicto vase argenteo, corporis quidem gressibus substitit non nihil, nequam vero animus ejus moram admisit per adhesionem affectus, quia argentum intuens

protinus artificium agnovit tortuosis serpentis, illudque declinavit, siquidem argentum istud torvo vultu respiciens, demoni dixit: Dispareat una tecum argentum istud, tortuose coluber! Ad quæ verba fumi instar evanescebat disparuit, sanctus autem vir Dei iter suum, tanquam victor, gloriose prosecutus fuit. MANST. dis. IV, p. 4.

In vita S. Eduardi, Angliæ Regis, legitimus quod, cum ejus subditi propter bella, quæ Rex pater ejus contra Dacos gesserat, magno opere ab eodem patre suo gravati essent taxationibus, earumque executionis ministri Eduardi Regis etiamnum prosequerentur, accidit quod, dum pecunia illa ad certum quemdam ad hoc deputatum locum recondita esset, sanctus hic Rex super eadem dæmonem incubantem viderit, magnaque cum hilaritate ludos et jocos agitantem conspexit, qui proinde illas deinceps a subditis exigi serio prohibuit.

Nihil sic diabolo, inquit D. Chrysostomus, hominem subijci facit, ut inhians opibus, atque habendi amore superari. S. CHRYS. h. xvi, in Lud. Cur.

DAMNUM. — De certo quodam avaro refertur historia, quod, cum insignem quantum auri cumulum in rupis cujusdam loco recondidit et secreto reposuisset, acciderit, quod vir quidam pauper ob summam, quam patiebatur, egestatem desperabundus, et laqueum, quo sibi vitam abrumperet, manu sua ferens, in hunc eundem locum incidit; cumque ex certis signis thesaurum ibi latere deprehendisset, et cœpisset fodere, incidit feliciter in reconditum auri depositi thesaurum, quem protinus ex eodem loco sustulit, et in locum thesauri laqueum, quem secum attulerat, eodem in loco recondidit. Post dies autem aliquot dives ille avarus cum ad repetendum depositum accessisset, illudque sublatum vidisset, obstupuit primum, ac quasi toto corpore obrigit, ut præ desperatione inventum in loco depositi laqueum collo iniecerit, seque ibidem suspensio suffocavit. Quid vobis de tragico hoc casu videtur? Numquid vere in eo verificatum fuisse videmus, quod opes scilicet in amittendo sint laqueus desperationis? MANST. disc. vi, num. 15.

S. Bernardinus de avaro quodam refert, quod, cum sua armaria auro per usuram adimplere, ac tum ab omni deinceps usura desistere decrevisset, magna cum parcimonia in hunc finem vivere cœperit, continuoque se pro pecuniis accumulandis, sudore

fatigavit; at vero cum cavix ad mediætatem replesset, demon metuens, ne post repleta armaria ab ipso deficeret, et meliorem vitam agere inciperet; taliter guttur constrinxit, quod quicquam non poterat deglutire, denique allatis variis cibis cepit ager clamare diebus: Crucior, crucior, et morior fame! Sed quia a diabolo suffocabatur, spiritum exhilavit ut verificetur, quod dicitur Eccl. 3. « Qui amat divitias, fructum non capiet ex eis. S. BERNARDI, t. II § num. 3.

Constantino, Heraclij filio, imperante, vir quidam pecuniosus Constantinopoli in morbum incidit, mortemque formidans in pauperes triginta auri libras distribuit; convalescit subito et pecunie expense penitentia (haud dubie demone impulsore) ductus, rem cum sincero quodam et recto amico, coque loeplete communicat. Qui ad amicum: Repelle, inquit, mi homo, hanc impiam cogitationem, nec te penitentia elemosynam in egenos distributa, ne Deum, qui tui miserum te sanitati restituit tua, graviter offendas, forteque infausta et subita morte repente opprimaris, atque sine penitentia discedas. Sed frustra; consilium enim amici fidum omnino rejicit. Tum amicus: Quando ea, quæ salutaria suasi, non admittis, aliud suggeram tibi. Et ille: Quid suades? Et amicus vere misericors: Age, inquit, huc mecum ad templum adi, et ibi proficere: Domine, non ego, sed iste dedit elemosynam; et ego ibi statim triginta auri libras denuo annumerabo. Placet hoc consilium avaro; ad templum venit, verba concepta pronuntiantur, aurum ab amico infelici illi in manus traditur; recepta pecunia, dum pedem ex templo effert, subito mortuus conecidit, omnibus, qui presentes aderant, ingenti horrore et pavore correptis, qui iustum iudicem laudabant, et celebrabant. Cum autem, qui aderant clerici, monerent amicum, ut suam sibi ipso pecuniam sumeret: Absit, inquit, hoc factum a me, immo cogitatio impia, ut ego Deo devotum aurum, et caelo jam inscriptum recipiam. Domini est, nullum mihi in id amplius jus aut potestas. Quod Ananias et Saphira immemores de suo jam Deo dedicato suffrati, pœnas subita morte, quemadmodum et iste, persolverunt. Deus enim non irridetur. His illius dictis ab omnibus mirifice comprobatis, aurum pauperibus est divisum. BARON. t. III, an. 543.

Huic non absimile refert S. Gregor. Tu-

ronensis, accidisse in Gallis: Mulier quadam, inquit, sub specie religionis vocabat jejuniis, orationibus insistebat, vigilabat pertinaciter, ac loca sancta devotione simulata circuibat assidue, cumque in hoc colore justæ vitæ duraret, immensas opes a multis suscipiebat, congregabat aurum quotidie, et quod devotio Christiana pro redimendis porrigebat captivis, loculis abdebatur occultis, et quæ dabantur inopum necessitatibus profutura, inquis marsupijs condebantur; nam mulier effossa humo in medio cellula ollam immensam imposuit; ibique qualivis datum fuisset, recondebatur diligenter, et lapide superposito claudens, ut nulli pateret occultum. O terque, quaterque execranda cupiditas, quæ luce fraudans homines, demergit in tenebras! Quid plura? Cum olla impleta fuisset nummis, huic mulieri tempus resolutionis advenit. Mortua vero Deo, migrans in inferno sepulta est. Post cuius exequias Sacerdotes, qui aderant, puellam ejus familiarem interrogant, quid de tanta fecisset pecunia, aut si ea eroganda temporis sui permisisset spatium? At illa respondit, nunquam se vidisse, quod ulli inopum manus misericorditæ porrexisset; aut quo pecunia data devenisset ignorare se confitetur: Unum tantum scio, ait, quod cellula deportatum, regressum foras ultra non vidit. Hæc audientes Clerici stupent, et quid ex hoc factum fuisset, diligenter inquirunt, totumque crebris ictibus pavementum tundentibus, locus in quo occulta jacebat pecunia, tinnitum dedit impulsus, cavoque resonans prodit, qua latebant, et statim remoto lapide invenitur auri congeries, et Clerici stupentes tante subtilitatis perversitatem, Episcopo, quid actum fuerat, indicant. Ille vero commotus, jussit reserari sepulchro pecuniam super corpus exanime projici, dicens: Sint tua tibi, quæ congregasti; pauperibus vero Christi non dærit, unde sustententur. Nec mora, cum prima quiet nocturno tempore data fuisset, audivunt voces a tumultu, lectus et ululatus immensus; inter quas voces hoc maxime resonabat, se miseram, se infelicem, quæ auri consumebatur incendio. Denique cum per triduum hæc voces adveniente nocte resonarent, populis non durantibus, ad Sacerdotem venit. At ille accedens jubet tumultu operitorium amoveri, submotoque videt aurum quasi in fornace resolutum, in eis mulieris ingredi cum flamma sulphurea. Tunc Sacerdos oravit ad Dominum, ut quia mali-

tia ejus populis fuerat declarata, tandem Dominus pœnam juberet cessare a corpore, et aperto tumulto discessit, vocesque mulieris amplius non sunt audite. S. GAES. TUR. l. de Glor. MM. c. CVI.

Quidam apud Lugdunensem urbem vita laborans, ut unum tricentum posset habere; accensus auri execrabilis sacra fame voluit per eam sacculi ora replere, juxta illum Prudentii nostri versiculum:

Auri namque fames parto conquiritur auro.

Igitur de hoc triente vinum comparat; admixtisque aquis, iterum per argenteos vendandis duplat pecuniam. Hoc iterum atque iterum agit, et tam diu turpis luci secutor est factus, usque quo centum solidos de hoc triente lucraretur; sed iudicium Dei confutavit lucra diaboli. Congrens enim avarus negotiator aurum in sacculum, possessurus pecuniam unius horæ momento, alterius negotiatoris nuditas adit. Extractoque triente, quasi aliquid negotiaturus colloqui cum socio cepit. Erat autem sacculus ex pelle phœnicia, sicut his manu gestare mos est, et ecce subito adveniens milvus rapit eum pedibus, atque decerpere tentat, putans a colore partem aliquam carnis esse. Sed cum nihil pinguedinis sentiret in eo, evolans super alveum Arsentis, de quo hic aquas hauriens vino miscuerat, laxatum sacculum dejecit in flumen. At ille apprehensus capillis elidens se ad terram, spargensque pulverem super caput, aiebat: Væ mihi, qui iudicio Dei oppressus, perdidit pecuniam, quæ inique fuerat aggregata! Nam ex uno triente centum erexi solidos. Nunc perditis centum solidis, unus tantum mihi remansit triens. Væ mihi, sicut feci, sic recepi: et qui nihilo eos habui, ad nihilum rediisse conspicio! Talis pecunia, diabole, tua est, per tale lucrum deduxisti Deo inobedientes in tartarum. Tale enim commercium, et in presenti damni notam ingerit, et in futuro diversarum pœnarum genera parit. Idem, de Gl. conf. c. cix.

Sanctius Cicerellus nuper Genæv obiit, 95 anni. natus, Euclio avaro, qui cum esset mortis proximus, a Sacerdote inventus est habere secum in lectulo marsupium nummis plenum, et alteram crumenam brachio alligatam, quam identidem exiguis intervalis præ metu, ne sublata esset, manu contrectabat. Monitus de periculo, tantam auri cupiditatem formidolosam esse, respondit:

Non possum aliter facere. Quo dicto cum suis idolis animam expuit. LVA. de Imit. Chr. patiens. l. VII. cap. 1. doct. xv.

Praefectus oppidi cujusdam in Lusitania octavo quoque die confiteri, et SS. Eucharistiam sumere solitus, summam in vultu religionem præferēbat, verum subjectos avaræ, et crudeliter regebat. Dumque studet maxime opes (jure, injuria) corrādere, die quadam ignotus fit illi obvius in via, ac litteras reddit, qui statim evanuit, nec visus uspiam postea. Praefectus litteris acceptis lectisque statim: Heu mihi! horride exclamat, et amissis viribus, domum inter manus delatus in lecto collocatur. Verum in eo cubiculo, ubi decumbebat, 27 dæmones horribili forma se obtulerunt, quorum 20 statim intro in hominem irruerunt, totumque immaniter possederunt, reliqui vero septem in eodem cubiculo se continuerunt. Hoc aspectu terribili omnibus, Sacerdotes mox vocantur, adsunt, et exorcismos adhibent; at dæmones: Operam, inquit, luditis; Dei jussu huc venimus, nulla alia voce ejiendi: qui foris in cubili statim, citius expellentur, quam nos nequam hunc hominem deseramus. Sacerdotes inde commoti, cubicali dæmones aggreduntur, qui singulorum peccata, qui aderant, aperiebant. Ex iis cum jam sex emigrasset e cubili, postremus, qui supererat, conversus ad eos, qui in hominem immigraverunt, eumque acriter cruciatur: Quandoquidem, inquit, relictis sumus a sociis, quid hic agimus? Cur non eos sequimur? Qui eo dicto, mox omnes facto impetu excesserunt, atque una secum infelicem illam animam ad inferos detulerunt. JANUS NICUS, exempl. iv.

Reginherus, Misnensis Episcopus, post refectionem in cubiculo, ubi thesaurum suum reconditum habebat, secedens, cum quasi somnum capturus se inclusisset, sequenti die fractis cervicibus exanimis, ac thesauro suo incumbens repertus est. BAR. t. XI, an. 1068.

Usurarius quidam cum sepeliri se cum sacculo pecunia pleno curasset, aperto sepulchro dæmones sub bufonum specie visi sunt cor ejus pecunia implere. Spec. Ex dist. vi, ex. LXXXIV.

Mulier quaedam simulate sanctitatis cum aurum pauperibus elargiendum inique congregasset, illudque post mortem Episcopus super corpus exanime in sepulchrum conjici jussisset, aurum quasi in fornace resolutum

in os mulieris cum flamma sulphurea fluere visum, ipsaque lamentabili ejulatu se ab auro vehementissime uri, conqueri audita est. S. GREG. TURON. *de Glor. Mar. c. cvi.*

Quidam æger cum triginta auri libras pauperibus distribuisse, ideoque subito convalescit, penitentia facti ductus amico suo dolorem aperit, qui promisit, se omnem ei pecuniam restitutum, si in templo coram Altari deceret: Domine, non ego, sed iste dedit elemosynam. Cum autem consensisset alter, vix templo egressus concidit exanimis, et periit. BAR. t. VII, an. 533.

Cæcus quidam aliis duobus cæcis narravit, se, quod mortuum quempiam ita expoliare voluerit, ut ne linteam quidem, quo tegetur, relinquere, ab eo apprehensum, et duobus oculis privatum esse. *Vit. PP. l. X, c. LXXVII.*

Mauritius Imperator cum paucis nummis magnam militum manum e captivitate liberare potuisset, ex avaritia occidi illos permisit. Unde omnem occisorum turbam noctu contra se coram Christo Iudice exurgentem, et avaritiam ejus accusantem vidit, justoque Dei judicio damnatus, cum uxore, et omnibus liberis capite plexus est. NICEPH. *Hist. l. XVIII, c. XL.*

Cupiditate seductus Achan de anathemate Jericho sumpsit, sed pro eo luco damnatum terribile reportavit. JOSUE c. vii.

Giezi ea, quæ antea non habuerat, volens acquirere, non modo gratiam prophetiæ non meruit possidere quam per successionem velut hereditariam a suo habuit magistro, verum etiam e contrario æterna lepra S. Elisei maledictione perfunditur. IV REG. c. v.

Ananias et Saphira reservantes partem quamdam ex his quæ possederant, apostolico ore morte mulctantur. ACT. v.

EXEMPLA DOMESTICA.

S. Ignatius tantopere aversabatur hoc vitium, ut, quo eidem aditum in Societate occluderet, per triginta dies deliberarit, an domibus professis jus aliquod ad stabiles redditus templi relinquere vellet, et tandem in negativam partem se resolverit. Ob eandem causam etiam vetuit, ne quicumque pro muneribus acciperet Societas. *Vita.*

S. Franciscus Xaverius licet plurima, eaque magnifica munera eidem sæpe a Regibus, aliisque opulentis personis offerebantur,

magno tamen animo semper repudiabat. In navi, licet omnia a prætore illi abunde fuissent suppeditata, non nisi mendicatio vivebat; quæ vero Eleemosynæ nomine offerebantur, continuo in pauperes et infirmos distribuere. *Vita l. I et II.*

P. Petrus Faber, nondum conditis Constitutionibus, proprio voto se devinxit, nunquam se quidquam pro spiritualibus functionibus accepturum, ac ne annuis quidem fructibus liberaliter usurum, nisi a potestate habente cogere, quod ille votum inter magna Dei dona numerabat. *Hist. soc. l. III, n. 33.*

Idem Moguntia discedens, cum ei Cardinalis Archiepiscopus speciosa munera obtulisset, ea remisit dicens, se non ex his esse, qui argentem suppellectilem, sed, qui omnia sua secum portarent. Altera autem die cum ei Cardinalis ipse in Breviarii thecam centum florenos injecisset, accepit quidem, ne tantum Antistitem contemnere videretur, sed omnes statim in socios Lovanienses summa in egestate viventes, vel in pauperes, aliosque pios usus, erogavit. *lb. n. 71.*

P. Jacobus Laynes in expeditione Africana nihil unquam de conquistis a se pro ægotis subsidiis usurpabat; nihil unquam ab aliis in gratæ memoria monumentum oblatum accepit, quod eum in magna veneratione apud omnes posuit. *Hist. soc. p. 1, l. X, n. 94.*

P. Aaroz cum aliquando in Hispaniis concionatus fuisset, finita concione pro consuetudine loci, magnam ei pecunie vim obtulere, in qua repudianda ita certatum fuit, ut populus ad strepitum altercantium accurreret, qui re cognita non sine secunda acclamatione discessit. Cum deinde celebris quidam concionator diceret Dominicano cupiam, docto et pio, Patres Societatis magnam facturos fructum, si universi in hoc concionandi modo convenirent, subjecti Dominicanus: Non in hoc rei summa vertitur, sed in eo, ut universi conveniant in factis, Deique verbo gratis ubique evulgando; facile dein, quantum ad pietatem opus erit, in dictionis forma conventuros.

Plura vide infra de virtute Paupertatis

EXEMPLA PROFANA.

QUALITAS. — Tempore Xerxis Regis vir quidam fuit Pythas nomine, qui uxorem

habebat sapientissimam, atque ad omnem benevolentiam et humanitatem optime formatam. Hic fortuito in locum quemdam incidens, ubi purissimi optimique auri venam prædixit latere certis ex vestigiis deprehendebat, omnes conatus suos, cunctorumque subditorum suorum vires, industriam et labores tanta cum vehementia in aurum illud ex imis terre visceribus eruendum applicuit, ut, posthabitis cunctis ruris, domorumque suarum negotiis, huic uni labori intenti esse cogere; unde factum est quod omnia non solum tribunalia quiescerent, verum etiam agri silvescentes, nil nisi lappas, sentes, et tribulos germinarent, horti quoque et oliveta in mera degenerarent deserta, vites denique nil nisi otiosas et infecundas germinarent pampinos, adeoque ubique intra breve tempus tanta unicuique domui invaluit egestas, ut mulieres regionis illius lacrymabundæ ad palatium Pythæ turmatim accurrentes a prudente ipsius conjuge opportunum plangentes poposcerint subsidium, id quod ab eadem protinus promissum fuit. Accidit autem, ut Pythas certa quadam ex necessitate, aut voto extimulatus, peregrinationi eundem in remotum locum instituentem se accinxerit; quo e domo sua absente, uxor ejus quidquid ferulorum ad lautum aliquod instituentium convivium desiderari poterat, ex mero puroque auro per artifices adhibitos ea, qua fieri potuit, cum industria et ingenio fabricari fecit. Quibus omnibus rite perfectis, Pythas domum reversus, cœnam sibi apponi postulavit; quapropter sagacissima conjux ejus, ingentem ferulorum apparatus ex auro vivacissime expressum mense inferri jussit, quem quidem avarus princeps, primitus summa cum voluptate et complacentia lustrando probavit, mox tamen famis vehementia extimulatus, veros, non fictos, nutritivos, non vero aureos sibi conaturo cibos poposcit, unde sagacissima mulier optimam, (ejus nimum auri investigandi studium et avaritiam reprehendendi) occasionem nacta, his eum verbis aggressa fuit: An non vides, optime marite, quantum hac tenus per excessum illud, probrosamque auri accumulandi studium, tibi, subditisque tuis accersiveris egestatem, et universalem miseriam? Ex quo subditis tuis summo dileulo in seram usque noctem in plures jam annos auro egerendo a te plus nimium adstrictis, atrati stiva quiescit, terra passim tui solius

culpa in eam usque sterilitatem redacta fuit, ut præ nimia sui infecunditate vix pecoribus pascentis et nutriendis germen illius sufficiat. Haecque efficaci, licet brevi invectiona effectit, ut universali regionum illarum fami solerter pariter et suaviter fuerit provisum; siquidem maritus ejus stultitiam, qua hactenus auri cupiditate possessus laboraverat, agnoscens, respuit, moresque pristinos emendando, bono communi consulere et prospicere studuit. Merito igitur Aristoteles, III l. Politicorum, c. vi, admirabile illud paradoxum pronuntiavit, quod scilicet divitiarum in civitatibus annonæ parere soleant caritatem; quod jam adductum exemplum evidenter satis probavit. Hæc omnia ex magno illo oratore dicta sunt. MASCARNI, disc. v. *Cebit.*

Nificabit aliquando in monte alauda, et quotidie accedebat ad S. Franciscum, ut cibum pro nutriendis pullis acciperet, quos ut domum duxit, et major ex pullis rostro minores appeteret, ac cibo prohiberet, vel privaret, exosus S. vir tantam cibi aviditatem, et inhumanitatem, velut ad rationis capacem, inquit: Inhumana et insatiabilis alaudicula, malam mortem obibis, nec erit ex carnivoris animalibus, quod velit tuis carnibus vesci. Ita accidit, nam in vasculum aquæ, quod ipse vir Sanctus pro potu earum apposuerat, alanda cadens suffocata est; ex quo extracta felibus canibusque projecta, ab omnibus mansit intacta. *In Bibl. paup. lit. l. de ira.*

Justinianus Imperator tam inexplabilem avaritiam fuit accensus, ut omnia subjectorum bona his, qui Magistratus administrabant, ac tributa colligebant, aut nulla de causa insidias hominibus struere volebant, ob auri amorem vendiderit. Hinc innumera, causa falsa conflictata, omnibus suis bonis mulctavit. EVAGRUS. l. IV, c. xx.

Crumus, Rex Bulgarorum, quia non poterat a Nicephoro Imperatore Constantino politano pacem obtinere, nisi iniquissimis conditionibus, ira accensus cum paucis militibus eum aggressus vicit, et caput ejus abscondi, craniumque poeli in morem auro obdnei voluit, ut vel sic alii sitim extinguerent illo capite, cujus avaritiæ sitis sedari non poterat. ZONAR. t. III, in *Niceph.*

Cum jurisconsultus quidam injustæ causæ patrocinium suscipere nollet, sollicitator multos aureos, quibus bellatorum cataphractæ imagines impressæ fuerant, obtulit, qui

bus visis jurisconsultus: Eheu! inquit, captivum me tenes; quis enim tot armatis resistet? *MARCI. in Tuba Pastor. tr. II, lect. IX.*

Caligula Imperator tantopere auro et argento delectabatur, ut sæpius in thesauris suis cum magna voluptate se volutaret. *SUETON. c. XLIII, vit.*

Caliphas, Babylonis Rex, turrim habebat auro, argento, et lapidibus pretiosis referatam, et tamen obsidione cinetus perire maluit, quam thesauro aperto milites evocare ad defensionem. Unde captus, et eidem turri inclusus fame perire cum hac oburgatione: I nunc, et famem depelle thesauris tuis, quos tam avidè sitiisti. *FAB. in Dom. 16 post. Pent. conc. iv.*

Tomyris, Scytharum Regina, Cyro Persarum Regi a se casu aurum in os infundit, et dici jussit: Anrum sitiisti, aurum bibe. *Ibid.*

FUGA. — Crates Thebanus suas divitias in mare abiecit dicens: Abile pessum malæ cupiditates. Ego vos mergam, ne ipse mergar a vobis. *ENERT. l. VI.*

Babytæceni repertum aurum defodiabant, ne ejus usu polluti æquitatem corrumpent. *SOLINUS, c. XXX.*

Princeps quidam tantum malum credebatur avaritiam esse, ut, si improbis subditis suis longam et magnam creare molestiam vellet, divites eos faceret, quippe cum divitiis ingentem curarum sarcinam accepturos. *BALTH. CHAVASIUS, l. IV de Prud. c. III.*

SIMILITUDINES.

QUALITAS. — Sicut infantes et pueri magis amant unum pomum quam totum regnum; ita avari pluris faciunt parvam terre particulam, quam integrum regnum celeste. *STAPL. c. V, in Domin. 2 post. Pent.*

Sicut anguilla, quo magis stringitur, eo minus tenetur; sic terrene divitiæ, quo arctius eas amplectimur, eo minus nostræ sunt. *Ibid.*

Sicut talpa fodiens terram supra se congerit; ita avarus terram effodiens et coacervans, eam supra se ponit, id est, dominum suum constituit. *Ibid.*

Sicut is, qui cacumen altissimi montis ascendere cupit, ineptissime ageret, si multis oneribus humeros gravaret; ita non minus stulte agit, qui altissimum cælum conscendere volens, divitiis terrenis se onerat. *Id. them. III, in Domin. 24 post. Pen.*

Sicut, qui metallis effodiendis operam

dant, potissimum aliis laborant, sibi autem vix paucos nummos lucrantur; ita avari potius, quam sibi in divitiis coacervandis laborant. *S. CHRYS. hom. I.*

Sicut, qui hydropo laborant, quo magis bibunt, eo plus sitiunt; ita avarus, quo plus acquirit, tanto plus desiderat. *S. MAX. s. XII.*

Sicut custos in vinea erigit sibi umbraculum, ut custodiât non suas, sed alienas vites (ipse enim vix delibet uvam); ita avarus quæsumma cura et anxietate custodit thesaurum suum, non sibi, sed aliis, cum ipse vix modicum de eo sumere audeat. Unde Job ait: *Ædificavit sicut tinea domum suam (id est, ut, dum ædificat, destruat), et sicut custos fecit umbraculum. JOB. XXVII, 28.*

Sicut viator stultus foret, si itinere jam prope finito de magno viatico argeretur; ita non minus ineptus, qui, cum eras forte moriturus sit, de bonis hic accumulandis sollicitus est. *SENEC. l. de Mor.*

Sicut hi, qui per insaniam mente abalienati sunt, non jam res ipsas, prout sunt, aspiciunt, sed prout phantasia easdem representat; ita mens avari vinculis cupiditatis adstricta, semper aurum et argentum credit se tractare, etiamsi alia negotia tractet. *S. AMER. sup. Luc.*

Sicut Absalon capillis in arbore suspensus est, mulo aufugiente; ita avarus in fine vite a suis possessionibus deseritur, ipso misere interea per cupiditates suas pereunte. *GRANAT. in loc. com.*

Sicut vas vino oppletum et oclsum, etiam laxato epistomio, guttam non emittit; ita avarus divitiis repletus nec obolum dat pauperibus, quia vacuum, id est, defectum et inopiam pati timet. *ENGELGRAV. p. II, Cæli, in festo S. Matth. § 3.*

Sicut porcus non nisi post mortem aliis est utilis; ita avarus in vita inutilis est omnibus, post mortem pluribus omnia sua relinquens prodest. *S. BONAV. in dicta. Salut. tit. II, c. IV.*

Sicut per insaniam mente emoti, res non ut sunt, sed pro morbi sui ratione quævis imaginantur; sic anima tua ab avaritia possessa, cuncta aurum, cuncta argentum respicit. Libentius vides aurum, quam solem; quæcumque vides, in aurum verti cupis, dasque operam, quoad possis, et liceat. Quid enim rerum non moliris, movesque, unius auri gratia? Frumentum tibi in aurum vertitur, vinum in aurum concrescit, lanæ ipsæ transeunt in aurum, omnis mercatura,

studium omne tuum ac solertia, conciliat tibi suggeritque aurum. *S. BASIL. hom. VI in Dives.*

Sicut sterquilinum quidem dispersum utile est, agros enim uberes reddit, congregatum vero non tantum est inutile, magis autem inquinat et foetet; sic divitiæ dispersæ fructiferum reddunt agrum humani cordis, congregatæ vero amatorem suum inquinant. *S. BERN. ap. MANST. dis. XIX, n. 16.*

FUGA. — Sicut sublata, et radicibus evulsa arboris alicujus radice, omnes quoque ejus frondes, flores, et fructus deficiunt; eodem quoque modo sublato affectu inordinato ad bona temporalia, animas quoque puras et immaculatas remanere deprehenditis. *MANST. dis. v, n. 5 f.*

Sicut putei illi, qui identidem exhauriunt, longe elegantiores cæteris esse solent; sic etiam divitiæ illæ, quæ quiescunt et reponuntur, nullius usui existunt; at quæ moventur, et hinc inde transeunt, summam utilitatem fructumque afferunt. Audiamus denique pro conclusione, quisnam ex mente D. Chrysostomi dives appellari vere mereatur: Dives est, non qui multa possidet, sed qui multa largitur. *S. BASIL. Orat. IV.*

Sicut agricola prudens, qui viam, per quam neminem vult transire, fossatis præcidit, ac palis in terra confixis, applicatis pungentibus spinis illam obstruit, atque munit; sic nempe sapientia Dei in itinere divitiarum posuit angustias multas in eas acquirendo, sollicitudines et timores in eas conservando, et dolores plurimos in eas amittendo, ut sic saltem impedirentur homines per talem viam turmatim currere ad infernum. Unde Deus apud Oseam diviti cuidam avaro dicit: «Sepiam viam tuam spinis.» *S. BERN. t. II, s. XLV, om. 2, c. I.*

Sicut qui spinas laxa tenet manu, non pungitur aculeis, sin vero manum contrahat, quo magis contrahit, eo magis sauciatur; sic divitiæ si manibus extensis, id est, liberalibus geras, noxiæ non sunt, at vero si arctius et avidius utaris et comprimis, mirum est, quam non modo animam, sed etiam corpus enervent. *IDD. STELLA in c. VIII Luc.*

DAMNUM. — Sicut infernus, quantoscumque devoraverit, nunquam dicit: Satis est: sic etsi omnes thesauri confluerint in avarum, nunquam satiabitur. *S. AUG. t. IV, l. de Sal. doct. cap. XX.*

Sicut aviculæ, quæ reti illaqueatæ, aut

vise innexæ captæ sunt, continuo quidem expansis alis volare nituntur, sed quo major est earum ad volandum conatus, tanto alas suas copiosiori visco imbuunt, et tenacius retinentur, et a volatu plus impediuntur; idem quoque multis accidit animabus, quæ hisce terrenis debita quidem cum temperantia et sobrietate frui et gaudere volentes, attamen postquam illorum dulcedinem degustarunt, tanto deinceps cum affectu illi sese immergunt, ut ab illis se expedire aut illa affectu suo deserere nunquam possint. *MANST. d. XX, n. 9.*

«Incidunt in tentationem, et in laqueum diaboli, et desideria multa inutilia et nociva, quæ mergunt homines in interitum.» *TIM. I, VI, 9.*

Sicut tinea vermis, vestimentum, ita avaritia mentem corrodit; unde tinea diæta est, eo quod tenet, et consueque insidet, quousque corrodat; sic avaritia mentem avari corrodit, ut plena multiplicet, sed secundum multiplicationem suam plus esuriat. *S. ANTON. PAB. in dom. 6 post. Pasch.*

Sicut viscus utramque aviculæ alam constringit, ut sursum ferri nequeat; ita cupiditas intellectum et voluntatem detinet avari, ne sursum feratur. *STAPLET. tex. VI in Dom. 2 post. Pent.*

Sicut flumina ex parvis initiis excurrentia, paulatim incrementum intolerabile progressu accipientia, demum impetu violento, quidquid objicitur, secum trahunt; ita avari potentes, quo magis crescent, eo magis opprimunt, et per oppressorum ruinas ad alios opprimendos feruntur. *S. CHRYS. hom. VII in Avar.*

Sicut terra, quæ aurum ex se producit, ad cætera omnia sterilis est; sic anima auri cupida ad nihil aliud, nisi ad illud coacervandum utilis est. *STAP. tex. III in Dom. 14 post. Pent.*

Sicut navis pretiosis mercibus onusta, dum in mari fluctuat, jucundissimum est domino spectaculum, at in portum delata, mercibus spoliata, et nihil nisi feces et sordes retinet; ita avarus in hoc mundo plenus divitiis, secundo vento navigare videtur, sed mortis horam autem spoliatus terrenis opibus, cum suis peccatis, et sordibus nudus manet. *Ibid.*

Sicut luna non patitur eclipsim, nisi cum plena est, et tunc maxime distat a sole; ita homo tunc maxime obscuratur, et a Deo recedit, cum divitiis plenus est. *STAP. tex. II in Dom. Sept.*